

RAPORT

EDUKACJA ZDALNA W GMINIE OLSZTYNEK

czerwiec 2020 rok

WPROWADZENIE DO RAPORTU

W związku z ogłoszeniem przez Światową Organizację Zdrowia pandemii koronawirusa (wywołującego COVID-19) pierwsza połowa 2020 roku zmieniła nasze życie nie do poznania. Jednym z obszarów, na które znacząco wpłynęła ta sytuacja była edukacja. Od 12 marca 2020 r. zawieszono między innymi funkcjonowanie systemu oświaty, a dwa tygodnie później nałóżono na szkoły obowiązek prowadzenia nauki zdalnej.

Zdaniem UNICEF Polska w obecnej sytuacji edukacja zdalna jest jedynym rozwiązaniem gwarantującym bezpieczeństwo dzieci przy zachowaniu ciągłości nauczania. Jednak z ankiety internetowej przeprowadzonej przez portal LibrusRodzina wynika, że 1/3 rodziców nie jest w stanie zapewnić każdemu dziecku sprzętu do nauki online. Zdaniem większości rodziców w zdalnym kształceniu przeważało przekazywanie przez nauczycieli zakresu materiału do samodzielnego zrealizowania. Wielu rodziców musiało zaangażować się w pomoc dzieciom w nauce. Z badań wynika, że wsparcia rodziców nie wymaga tylko 14% dzieci, a co piąty rodzic przyznał, że spędza „nad nauką” z dzieckiem pięć lub więcej godzin.

Podobne badanie, ale wśród uczniów, przeprowadziły młodzieżowe rady wspólnie z Radą Dzieci i Młodzieży przy Ministerstwie Edukacji Narodowej w całej Polsce. Celem badania było przeanalizowanie potrzeb, problemów i opinii uczniów, którzy wobec trwającej pandemii mierzyli się z nowym wyzwaniem, jakim jest edukacja zdalna. Ankieta była dedykowana uczniom szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Zgromadzone dane posłużyły do przygotowania rekomendacji na przyszłość dla instytucji zajmujących się kształtowaniem systemu oświaty, nie tylko na poziomie krajowym, ale również w regionach.

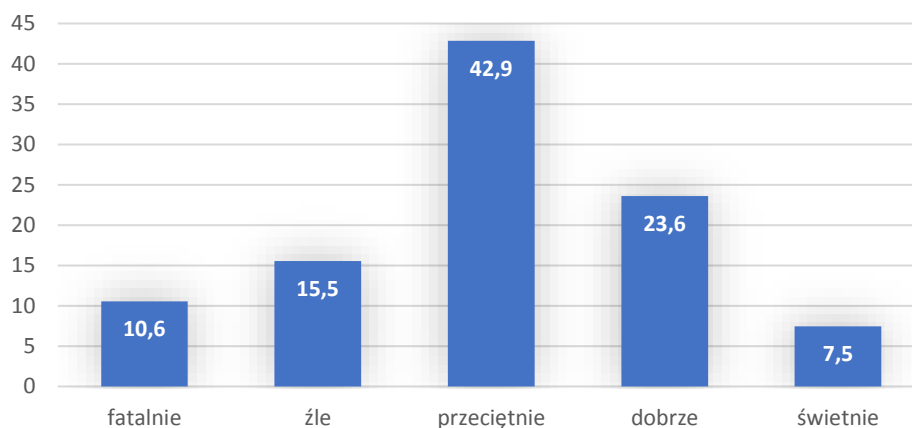
Młodzieżowa Rada w Olsztynku na podstawie zgromadzonych danych opracowała raport obejmujący gminę Olsztynek. Ankietę wypełniło 161 uczniów, z czego ok 80% stanowili uczniowie szkół ponadpodstawowych.

I. ANALIZA STATYSTYCZNA

Poniżej przedstawiono analizę badanych aspektów systemu edukacji zdalnej. Oceny dokonano w skali pięciostopniowej od 1 (fatalnie/bardzo źle) do 5 (świetnie/bardzo dobrze).

OCENA POZIOMU NAUKI ZDALNEJ PRZEZ UCZNIÓW

1. Jak oceniasz poziom nauki zdalnej w Twojej szkole?

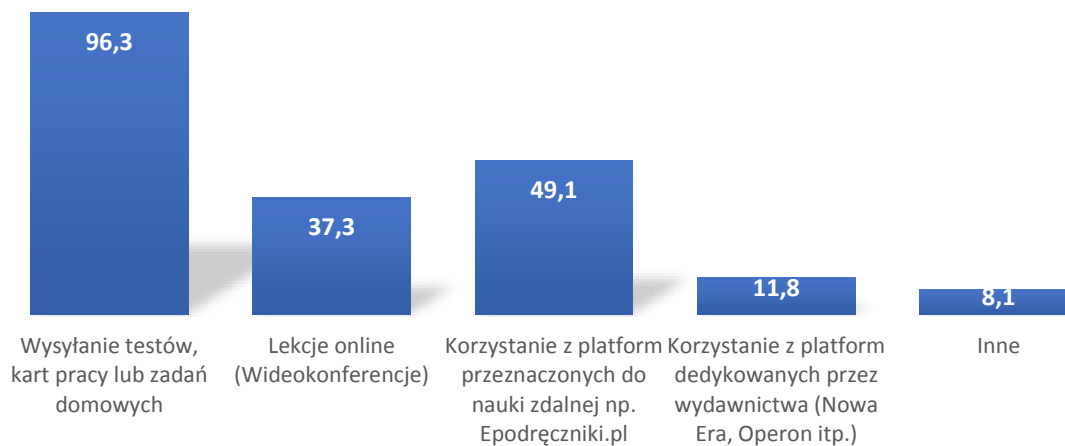

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

W pięciostopniowej skali uczniowie ocenili naukę zdalną średnio na 3,1. Blisko 43% badanych uczniów oceniło poziom nauki zdalnej w swojej szkole "dostatecznie". Dobrze lub bardzo dobrze naukę zdalną oceniło ok 31% badanych. Źle i fatalnie co czwarty ankietowany.

FORMA EDUKACJI ZDALNEJ

2. W jakiej formie Twoi nauczyciele prowadzą naukę zdalną?

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

Zdecydowanie dominującą formą nauczania zdalnego było wysyłanie testów, kart pracy, zadań domowych lub innych form, które wymagają od ucznia indywidualnej pracy w domu, a następnie odesłania nauczycielowi wypełnionych materiałów do sprawdzenia. Aż 96,3% badanych korzystało z tej formy edukacji zdalnej.

Korzystanie z platform przeznaczonych do nauki zdalnej było drugim co do popularności stosowanym rozwiązaniem, z którego korzystała blisko połowa ankietowanych.

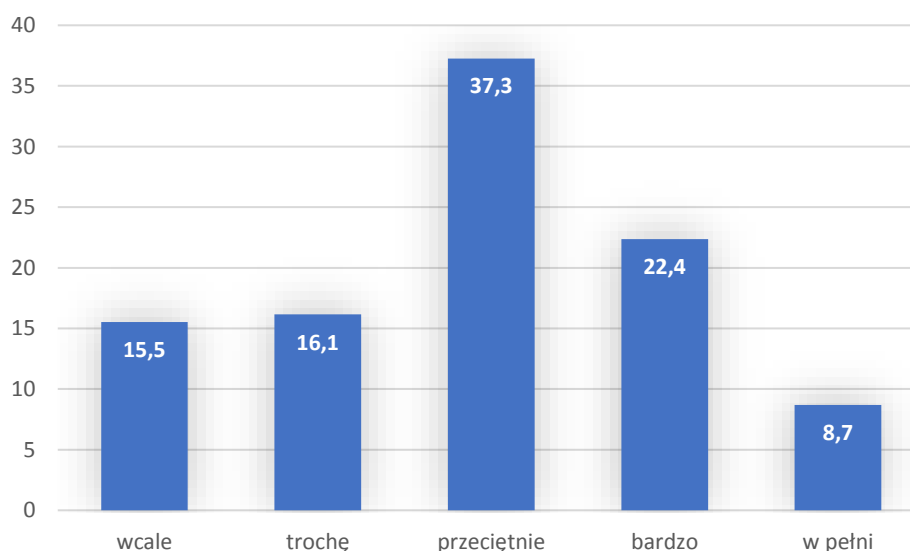
37,3% badanych wskazało lekcje online w czasie rzeczywistym jako formę prowadzenia nauki zdalnej. Tę formę nauki rekomenduje Ministerstwo Edukacji Narodowej, ponieważ jest efektywnym i uniwersalnym sposobem prowadzenia nauczania zdalnego.

Najrzadziej wskazywaną formą było korzystanie z platform dedykowanych przez wydawnictwa podręczników szkolnych. Jedynie 11,8% badanych uczniów korzysta z tej formy nauki zdalnej. Mimo małej popularności rozwiązanie to oferuje ciekawe materiały interaktywne.

Uczniowie wskazywali również, że otrzymywali zadania poprzez różnego rodzaju komunikatory lub media społecznościowe. To forma, która wydaje się być przyjazna uczniom i prosta w obsłudze. Biorąc jednak pod uwagę ilość komunikatorów, które trzeba obsługiwać jednocześnie, staje się to dużym problemem.

3. W jakim stopniu forma nauki, proponowana przez nauczycieli, Ci odpowiada?

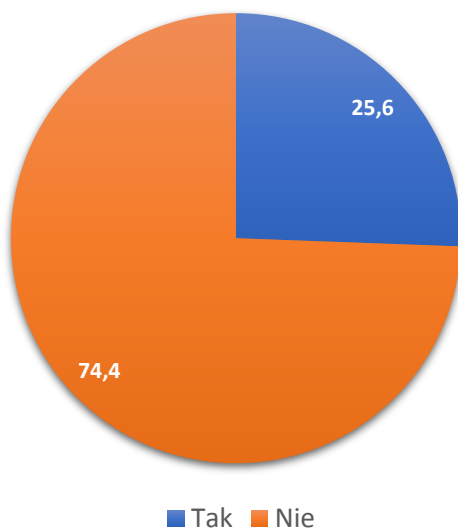

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

Najwięcej ankietowanych oceniło przeciętnie zaproponowaną przez nauczycieli formę nauki zdalnej. Porównywalnie podobna liczba ankietowanych oceniła zaproponowaną formę nauki zdalnej pozytywnie (31%) i negatywnie (32%).

Wielu uczniów podkreślało, że nie miało wpływu na kształt i formę prowadzenia nauczania, która była im narzucana z góry. Część uczniów miała również problemy z odnalezieniem się w nowych formach edukacyjnych, ponieważ nie zostały przeprowadzone wcześniej zajęcia organizacyjne. Podczas takich zajęć można było ustalić zasady, plan pracy oraz omówić zagadnienia i możliwości techniczne formy nauczania wybranej przez nauczyciela.

4. Czy Twoja szkoła przeszła na jednolitą platformę np. Microsoft Teams, G-Suit itp... ?

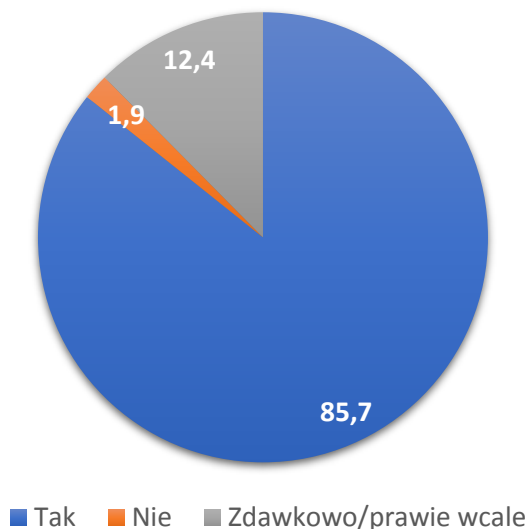

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

Zdecydowana większość badanych (74,4%) nie korzystała z jednolitej platformy do nauki zdalnej. Oznacza to, że szkoły nie zdecydowały się na jednolitą formę prowadzenia zajęć – przynajmniej w początkowym etapie. Zgodnie z rozporządzeniem i wytycznymi Ministra Edukacji Narodowej przejście na jednolitą platformę do prowadzenia edukacji zdalnej mogło przyczynić się do znacznego podniesienia jakości kształcenia. Co czwarty uczeń zadeklarował, że korzystał z jednolitego systemu edukacji. Najczęściej stosowaną była platforma Microsoft Teams, która zapewnia najszerze możliwości w zakresie prowadzenia edukacji w sposób zdalny. Według badanych uczniów to rozwiązanie zapewnia zorganizowaną, zaawansowaną technicznie pracę oraz znacznie poprawia komunikację między uczniami, a nauczycielami.

PRZEPŁYW INFORMACJI DOTYCZĄCY FUNKCJONOWANIA SZKOŁY W SYSTEMIE EDUKACJI ZDALNEJ

5. Czy otrzymujesz bieżące informacje dotyczące nauki zdalnej od dyrekcji i/lub nauczycieli?

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

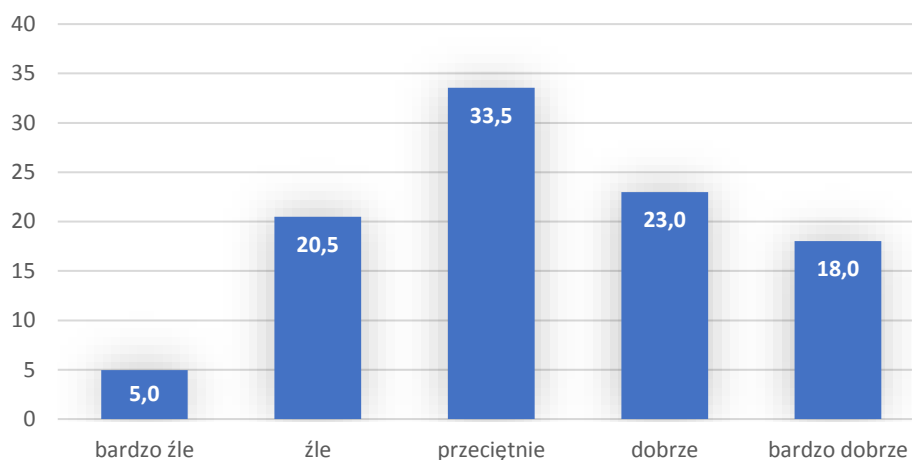
85,7% ankietowanych zadeklarowało, że otrzymywało bieżące informacje dotyczące nauki zdalnej od dyrekcji i/lub nauczycieli. Jednocześnie 12,4% ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że otrzymywane informacje były zdawkowe lub nie było ich prawie wcale. Uczniowie wskazywali również, że informacje przekazywane są często różnymi komunikatorami. Brak otrzymywania bieżących informacji zgłosiło zaledwie 1,9% ankietowanych.

Badani uczniowie sugerowali, że dobrym pomysłem w zakresie komunikacji byłoby wyznaczenie jednej przestrzeni, służącej do zamieszczania bieżących informacji. W propozycjach wskazywano głównie oficjalną stronę internetową szkoły.

KOMUNIKACJA UCZEŃ - NAUCZYCIEL

6. Jak oceniasz poziom komunikacji z nauczycielami?

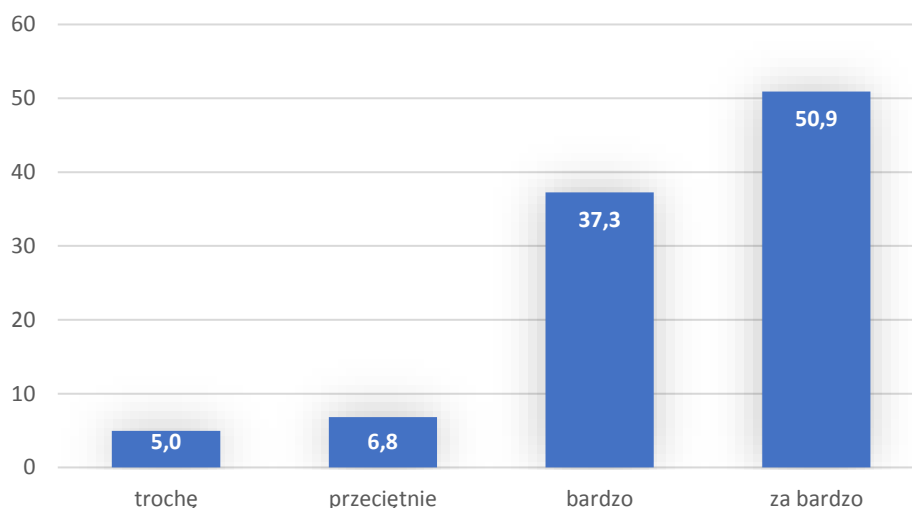
Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

Co trzeci badany ocenił poziom komunikacji pomiędzy uczniami, a nauczycielami jako przeciętny. Co czwarty jako dobry, a co piąty poziom komunikacji ocenił źle. 5% ankietowanych uznało, że poziom komunikacji z nauczycielem jest bardzo zły.

Z badań wynika, że zróżnicowanie ocen poziomu komunikacji zależało w dużym stopniu od wdrożenia jednolitej platformy do nauki zdalnej. W szkołach, w których go zabrakło poziom komunikacji oceniany był znacznie gorzej, niż w tych, w których funkcjonowała już jednolita platforma. Brak dobrego przepływu informacji owocuje też brakiem koordynacji pracy w ramach systemu edukacji zdalnej i nieoptymalną ilością dostarczanych uczniom materiałów oraz zadań.

OBCIĄŻENIE UCZNIA ILOŚCIĄ NAUKI

7. W jakim stopniu czujesz się obciążony ilością nauki?

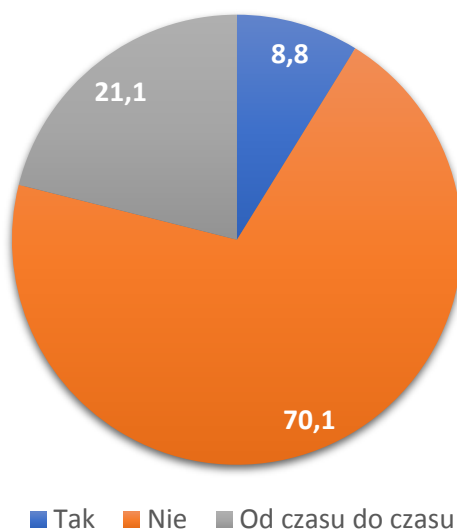

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

Zdecydowana większość badanych uczniów czuła się za bardzo obciążona nauką. Wielu z nich wskazywało, że wynika to głównie ze zbyt dużej ilości zadań i materiału przeznaczanego do indywidualnego opracowania w domu. 6,8% ankietowanych odczuwało przeciętny poziom obciążenia nauką, a 5% odczuwa go "trochę". Żaden uczeń nie wskazał, że wcale nie czuł się obciążony nauką.

POMOC RODZICÓW W NAUCE

8. Czy potrzebujesz pomocy rodziców w nauce?

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

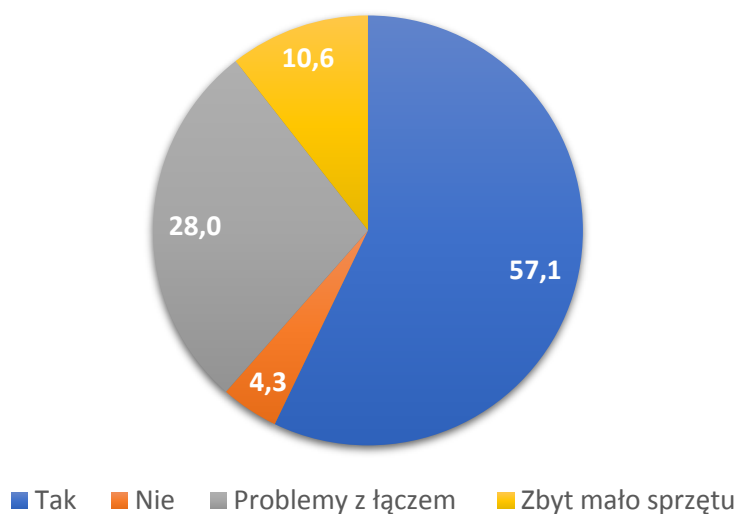
70,1% badanych zadeklarowało, że nie potrzebowało pomocy rodziców w nauce zdalnej. Oznacza to, że uczniowie radzili sobie z zadaniami otrzymanymi od nauczycieli. Co piąty ankietowany potrzebował takiej pomocy od czasu do czasu, a tylko ok 9% potrzebowało jej stale.

Uczniowie wskazywali również, że szczególne trudności przynosi im samodzielne opracowywanie nowych zakresów materiału oraz zadania przeznaczone do indywidualnej pracy w domu w oparciu o jeszcze nie przerobiony w szkole zakres tematyczny.

MOŻLIWOŚCI TECHNOLOGICZNE/TECHNICZNE UCZNIÓW

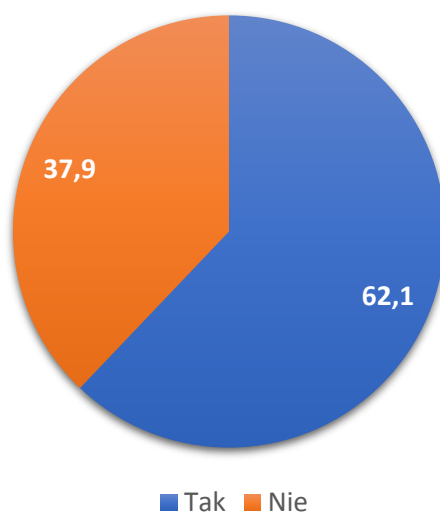
9. Czy posiadasz odpowiedni sprzęt oraz stałe łącze internetowe potrzebne do nauki zdalnej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

Większość ankietowanych (57,1%) zadeklarowało, że posiada odpowiednie warunki do nauki zdalnej, w tym odpowiedni sprzęt oraz łącze internetowe. 28% wskazało na problemy z łączem internetowym, a 10,6% ze zbyt małą ilością sprzętu komputerowego. Natomiast 4,3% badanych zadeklarowało, że nie posiada odpowiednich warunków do nauki zdalnej.

10. Czy zostałeś/aś poinformowany/a o możliwości wypożyczenia sprzętu komputerowego z Twojej szkoły?

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

Większość ankietowanych (62,1%) została poinformowana o możliwości wypożyczenia sprzętu komputerowego ze swojej szkoły natomiast 37,9% uczniów nie otrzymało takiej informacji.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 marca 2020 roku, umożliwiło szkołom wypożyczanie sprzętu komputerowego uczniom oraz nauczycielom. Ponadto Ministerstwo

Cyfryzacji ogłosiło konkurs na zakup sprzętu do zdalnej nauki. Niestety, mimo uproszczonych procedur i korzystnych warunków, zakup nowego sprzętu przez samorządy wymagał czasu. Potrzeby w zakresie wyposażenia szkół na przyszłość w sprzęt komputerowy do nauki zdalnej powinny zostać szczegółowo przeanalizowana.

ASPEKTY UNIKALNE DLA SZKÓŁ TECHNICZNYCH, ZAWODOWYCH, MUZYCZNYCH I PLASTYCZNYCH

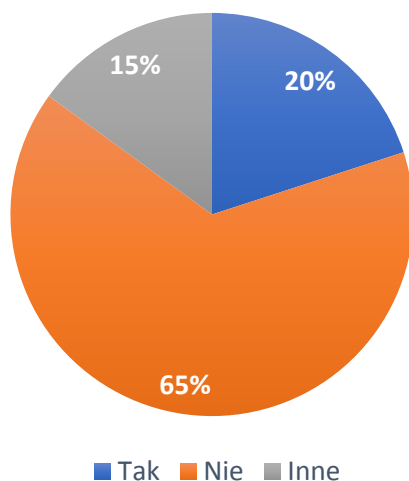
W trakcie przeprowadzenia badania zalecono zawieszenie lub całkowite odwołanie praktyk zawodowych ze względu na zagrożenie epidemiczne. Z tej przyczyny zgromadzone odpowiedzi na to pytanie nie prezentują żadnej wartości statystycznej.

Zajęcia muzyczne, plastyczne lub taneczne odbywały się najczęściej za pomocą zadań przesyłanych przez nauczycieli do samodzielnej realizacji w domu. Niestety wielu uczniów wskazywało na całkowity brak zajęć zdalnych z wskazanych przedmiotów.

Formy, występujące rzadziej to lekcje lub zajęcia online za pomocą komunikatorów tekstowych. Lekcje online wskazywano jako optymalną formę prowadzenia nauki z tych przedmiotów. Z wykorzystaniem odpowiedniego oprogramowania (jednolita platforma do nauki zdalnej) można było połączyć się wspólnie w jednym czasie i jednocześnie wykonywać określone czynności. Znacznie podnosiło to umiejętności takie jak praca w zespole czy rozwijało kompetencje miękkie poprzez interakcję między uczniami i nauczycielami.

11. Czy napotkasz trudności w zdalnym uczeniu się w dziedzinach plastycznych/muzycznych/tanecznych?

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych.

Adnotacja: to pytanie dotyczyło 20 uczniów biorących udział w zajęciach muzycznych, plastycznych i tanecznych, co stanowi około 12,4% ankietowanych. 65% spośród nich deklarowało brak trudności w zdalnym nauczaniu w dziedzinach plastycznych, muzycznych lub tanecznych. 20% ankietowanych wskazywało, że napotyka różnego rodzaju problemy w nauce zdalnej tych przedmiotów.

UWAGI DOTYCZĄCE NAUKI ZDALNEJ – PYTANIA OTWARTE

1. Zdecydowanie największym problemem, wskazywanym przez większość badanych, była zbyt duża ilość nauki i materiałów przeznaczonych do samodzielnego opracowania w domu. Według niektórych badanych, nauczyciele zadawali więcej materiału niż przerabiano zazwyczaj w szkole. Wielu uczniów spędzało całe dni na rozwiązywaniu zadań, testów czy opanowując obszerne partie materiału. Wiązało się to ze spędzaniem wielu godzin przed komputerem (nawet do 7-8 godz./dziennie). Uczniowie wskazywali również na zbyt krótki czas wyznaczony przez nauczyciela na realizację określonych zadań. Zdarzało się, że wysyłanie zadań zajmowało więcej czasu niż ich wykonywanie.

2. Znaczącym problemem były także kwestie techniczne. Chodzi w szczególności o braki odpowiedniego sprzętu, problemy z internetem, ale także Librusem, który zawieszał się, nie działał lub był przeciążony. Nie zawsze działały prawidłowo wszystkie udostępniane linki lub przesyłane pliki. Wskazywano także na problem z obsługą sprzętu i programów do nauki zdalnej przez nauczycieli.
3. Według ankietowanych brakowało jednolitego planu lekcji. Część uczniów dowiadywała się o zajęciach na dzień przed lub nawet w dniu zaplanowanych zajęć. Taka sytuacja dezorientowała uczniów.

4. Trudności w poprawianiu ocen w wyniku przejścia szkół na system nauki zdalnej stanowił szczególny problem dla uczniów klas ósmych szkół podstawowych oraz klas maturalnych. Uczniowie często nie mieli możliwości poprawy ocen, które mogą mieć wpływ na rekrutację na studia. Część ankietowanych uczniów miała również poczucie, że ich praca była oceniana niesprawiedliwie.
5. Wielu maturzystów zgłaszało, że przytłaczał ich ogrom zadań zleconych im w ramach przedmiotów uzupełniających lub przedmiotów na poziomie podstawowym. W takiej sytuacji trudno o skuteczne przygotowania do matury. Uczniowie proponowali stworzenie specjalnego systemu nauczania dla klas maturalnych. Miały on na celu umożliwienie im skutecznego powtórzenia materiału z zakresu rozszerzonego oraz zapewniłby komfort nauki do egzaminu dojrzałości.

6. Wskazywano także na problem z motywacją do nauki oraz systematycznością i samodyscypliną. Ankietowani oceniali, że praca w domu jest mniej efektywna.

REKOMENDACJE

- ✓ **Objęcie powszechnym obowiązkiem szkolnym wszystkich uczniów**, tak aby nie było dzieci wykluczonych ze względów finansowych, z powodu utrudnionego dostępu do Internetu i sprzętu komputerowego.
- ✓ **Wdrożenie jednolitego systemu zdalnego nauczania**. System ten powinien być oparty na pozytywnych i negatywnych doświadczeniach płynących z aktualnego sposobu realizacji podstawy programowej.
- ✓ **Przygotowanie standardowych narzędzi komunikacji (oprogramowania)**, dostosowanych do określonych grup wiekowych i przedmiotów szkolnych. Badanie pokazało, że wykorzystywane komunikatory, o różnym stopniu zaawansowania i przeznaczenia, nie zawsze pełnią efektywną rolę edukacyjną i organizacyjną. Uczniowie pozytywnie ocenili wybór platformy Microsoft Teams, która oferuje szerokie możliwości komunikacji, organizacji pracy i interaktywną pracę z uczniami podczas lekcji online.
- ✓ **Prowadzenie lekcji online na żywo** z nauczycielem danego przedmiotu w celu dalszej realizacji podstawy programowej jako głównej formy nauki zdalnej. Badani pozytywnie oceniali tę formę nauki zdalnej.
- ✓ **Wykorzystanie materiałów interaktywnych do nauki zdalnej** oferowanych przez wydawnictwa podręczników w celu podniesienia jakości kształcenia oraz uatrakcyjnienia procesu nauki. Może się to wiązać z potrzebą wykupu dostępu lub odpowiednich licencji.
- ✓ **Prowadzenie konsultacji z uczniami** w celu wypracowania najefektywniejszej formy nauki zdalnej. Z badań wynika, że zabrakło spotkań organizacyjnych z uczniami oraz możliwości indywidualnej konsultacji ucznia z nauczycielem.
- ✓ **Zmniejszenie lub ograniczenie ilości zadawanego materiału** do samodzielnej realizacji w domu. Należałoby również rozważyć wydłużenie czasu na realizację zadań zleconych do wykonania w domu.
- ✓ **Umożliwienie poprawiania ocen** w trybie odpowiadającym obecnym możliwościom technicznym w ramach systemu edukacji zdalnej.

IV. PODSUMOWANIE

Prowadzenie nauki zdalnej w czasie pandemii to wielkie wyzwanie oraz test odpowiedzialności. Z analizy ankiet wynika, że mimo wielu trudności nie jest najgorzej. System edukacji w Polsce mierzy się z niezwykle trudną i zupełnie nową sytuacją. Nie ulega wątpliwości fakt, że system, w którym dotychczas funkcjonowaliśmy nie był przygotowany na tego rodzaju sytuację. Badanie przeprowadzone przez młodzieżowe rady pokazało, że system edukacji zdalnej wymaga dofinansowania lub instytucjonalnego usprawnienia. Mimo wszystko biorąc pod uwagę badania wykonane w innych miastach na terenie całej Polski - system edukacji zdalnej w Olsztynku działa poprawnie.

Wprowadzenie rozwiązań stworzonych w ramach niniejszego raportu z pewnością wpłynie na usprawnienie systemu nauki zdalnej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, znajdujących się na terenie gminy Olsztynek, a w rezultacie podniesienie się poziomu kształcenia.

Mamy nadzieję, iż stworzony przez nas raport przyczyni się do poprawy sytuacji uczniów oraz jakości kształcenia. Nie można przecież wykluczyć, że w nadchodzącym roku szkolnym edukacja będzie funkcjonować w podobnych warunkach. Dziś wiadomo, które obszary wymagają poprawy i usprawniania.

AUTORZY RAPORTU:

Szymon Jankowski
Przewodniczący MRM Olsztynek

Robert Waraksa
Opiekun MRM Olsztynek